

(א) לקמן סה"ל; (ב) ב"ק קג"א; (ג) לקמן סה"ל; (ד) מגילה כ"ז; (ה) ערכין לא"ה; (ו) ז"ל אמר רבי יהודה; (ז) וי"א שגפלה; (ח) אבל בתום ימים לא כמוד כלל הך ומשיבה דהכא; (ט) סוף הדיבור; (י) ר"ל.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ולא אמרי' וכו' דמתיבא לעיל כ"ל וכו' ומתיב ר' חיאל דאמר נמחק:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה רבית וכו' וי"ל דמראווייתא. עיין לקמן קד סד ע"ב מוס' ד"ה ולא נמחק:

הגהות הגר"א

[א] רש"י ד"ה י"ט לו כ"ו הואיל ואם כו'. י"ב וכו' הרמב"ם אבל הרמב"ד ושו"ת מלקיט' ומתנו דמלוה לא קני כלל ועי' ח"מ ס"ר קל"ט וכו' ר"ד ומש"ש:

דמתרננה מנטיסין כווסיה. שאני רגיל לתרך משניות שסתם רבי כברייתא שסתם הוא. ודכוותיה אמר רבא דגהול בתרא (ב"ק דף קא"ג): **הגיע זמן חטין למכור.** שנתיקרו ודרך אלכרוטיהן למוכרן מעמה: **יש לו מוסר.** ולא אמרינן דלאו כליסרו הבא לידו היכא דיש לו דוכי כהו האי מהשתא ואע"ג דלא משין כי מוקרי דרשותיה מוקרי ולא הו רבית [א] הואיל ואם בא לחזור קאי עלייהו בני שפרע. ומיהו היכא דאין לו לאו כליסרו הבא לידו הוא דהיכא דהיבז ליה זוי פוסק ואע"ג שאין לו דיכול זה לקנותו בנעוה שקיבל חטין מנזין לו הואיל ואלא השער אבל זה אין צדק במה יקנה דמני לרבית: ומאי נקט דקתני במתני' לקח בהלוואתו שהיה נושה בו דינר וזה. ולי נראה דלא גרסינן ליה ופירוט משוכם הוא ו' שנתלה בספר לפי שראה דבזי אושעיא נושה דמחזירו מנה דשמעינן מינה דאי הוה יחיב ליה השתא זוי אפילו אין לו נמי שרי שבש מנטיסין ופירשה בלוקח בהלוואתו ולא היא לא מבעי לשבזי מנטיסין דבזי דר' אושעיא משום חטין קמאי נקיש ליה ולמימר דיש לו מותר אע"ג דלאו כליסרו הבא לידו וכי אין לו אסור הואיל ולא בא ליסרו לידו אבל מתניסין כי תנא אין לו גבי יין תנאה שמתמת הלוואה בא עליו שהיו כבר דמי החטין מלוה עליו אבל גבי חטין לא תנא ליסרו ואפילו אין לו שרי דליסרו בא לידו ושפיר תני בה לקח: מעמידין מלוה. שיש לו על מחזירו: על גבי פירוס. לפסוק עליהם פירות כשער של עכשיו כל ימות הגנה: ולא אמרינן לא כליסרו הבא לידו. כדמני (ב) רבי חיאל דאמר לעיל אפי' יש לו אסור: ושמע מינה והוא שיש לו. אבל אין לו אין מעמידין מלוה אבל פוסקין על ידי נמינת מעוה דקתני מתני' (לקמן דף עב): יאל השער פוסקין ואוקימנא מתני' כדמני רבי אושעיא: ושמע מינה. מדקתני הגיע זמן חטין למכור שם לו החטין דמיים בשער של עכשיו ביוקא ופוסק יין כשער של עכשיו בזול שמע מינה איתא לרבי ינאי דאמר פסק על הפירות והגיע זמנו למכור ובה ותצו ואין לו מקבל הימנו הדמיים כשער של עכשיו דמה לי מקבל הן עלמנן ומה לי דמיהן: עושין אמנה בפירות. ונותין מעוה באמנה כשער של עכשיו שיואל בשוק ע"מ לקבל פירות אפילו יוקירו חטין: ואין עושין אמנה. לפסוק על הפירות כדי לקבל דמים לכשיוקירו לכיון דזוי יחיב וזוי שקיל מחזי כרבייתא: אם יש לו מוסר. מהא דרבי אושעיא קא מוטיב והכא דמים קא מקבל ששם עליו דמי החטין ומקבל היין ששה יותר ממה שנתן ומתחילה לא קנה יין ממנו והרי הוא כמקבל מעוה דמי החטין: בשמשך. הימנו החטין מתחילה דדמי החטין ידידה קא מקבל דברשותיה אייקור דמשעה שמשך כלתה לה תורת הלוואה וקיבל וזכו וכן כדכונן: שיהו לו קרן זוי. ואשמעינן דיחוד פירוס אחד ברבית מוסר. רבית שאינה על ידי הלוואה אלא ע"י מכר ופעמים שבאה ליד רבית כגון זו אם יוקרו הפירות וישלם דמים יש כאן רבית ואם לא ישלם דמים אלא פירות שפסק הוא עמו אין כאן רבית היינו דאחד ברבית פעמים יש רבית ופעמים אין רבית שהרי אינו פוסק עמו ע"מ לשלם דמים אלא פירות: ועשה שדהו מכר. אם אין אני נותן לך מכאל עד יום פלוני הרי השדה שלך: בזמן שהמוכר אוכל פירות. בתוך הזמן מותר: לוקח אוכל פירות אסור. שמא לא יבא לידו מכר שיחזיר לו מעותיו ומנא שבהלוואה היו אללו וזה אוכל פירות ברבית: צייטוס בן זונין: מאי בינייהו. דבמאי קמיפלגי: דאחד. כי האי גוונא שמא יבא לידו רבית שמא לא יבא דאחד הפדייה בא לידו רבית דאחד המכר אינו בא לידו רבית: על מנת להחזיר. דרבי יהודה גופיה לא שרי אלא ע"מ להחזיר שאם לא יהא מכר יחזיר לו פירות שאכל ואפילו הכי אסר ת"ק דבשעת אכליה קאכיל רבית ועבדיה לאיסור: דהשתא דאמר רבי ינאי. גבי פירוש הן ודמיהן שוין דכי היכי דהן מותר דמיהן נמי מותר דמה לי טוב אם הם מקבל יותר ממה שדמיהן מקבל:

איזהו נשך פרק חמישי בבא מציעא סג.

דאמר רבי ינאי מה לי הן. החטין מה לי דמיהן כגון יין אם יש לו כן פ"י רבינו שמואל ור"ל דוקא יין אבל מעוה אסור ואין נראה לר"ם דבפרק הגזול [קמ"א] (ב"ק דף קג. וס' ד"ה התם) ואייקר זכונה מרווחא קמאי א"ל לרב אשקול זוי אמר ליה אי שרי מוזני אמרי כמנא דכהנא הוא שרי ואם לאו אסור רב לנעמיה דאמר אין עושין אמנה דמיים משמע דלר' ינאי שרי למשקל זוי:

בשמשך. ואפילו אכלן המוכר מותר לשלם חטין אחרים אם יוקירו ולא דמי לטאה בטהא דלסור (עליל דף טז). משום דהתם הלוואה והכא זכני (ו) ומשיכה דהכא לא הו"א אלא לענין היתר פיסוק ולא לקנות ממנו:

צד אחד ברבית מותר. ואע"ג דבשעת הפרעון הו רבית כיון שבשעת הפסק הו דאחד של היתר שרי וא"כ א"כ טאה בטהא נמי יהא מותר ללות לרבי יהודה דלד אחד הוא דשמא לא יוקירו דבהלוואה נמי שרי רבי יהודה דאחד ברבית כדלמרינן לקמן (דף סה): גבי משכן לו צית משכן לו שדה הא דלא כר' יהודה ויש לומר דלא חשיב דאחד ברבית אלא דבר שיש ציד מלוה או ציד ליה לעשות דא אחד טאה היא רבית ולא דמי לטאה בטהא שתלוי בשער וע"כ יהא רבית אם יוקירו:

רבית על מנת להחזיר איבא בינייהו. ואם תאמר מאי טעמא דרבנן דאסרי דאזיה רבית הוא זה והלא כשיבא לפדות מנכה לו תחילה פירות שאכל וי"ל ודאי הוא עושה כן לא הו רבית אלא מנכריו לפרוע תחילה הכל קודם שינכה לו כלום ואם לא יוכל לפרוע לו הכל תהא משוקעת צידו ואם תאמר דתנן בערבין (דף לא). וס' ד"ה (הפג"ל) המוכר צית בצחי ערי חומה גואל מיד וגואל עד שנים עשר חדש הרי זו כמו רבית ואינו רבית ופריך צגמי' והתניא רבית גמורה היא אלא התורה התירה ומשני הא ר' יהודה והא רבנן והשתא לרבא דלכילי עלמא דאחד ברבית אסור היכי משני (ו) יש לומר דמדאורייתא מודה רבא דבכד אחד ברבית פליגי אבל מדרבנן נראה לרבא דליכא למאן דשרי ורבי יהודה שרי הכא אפילו מדרבנן דמוכח בעובדא דמיתאי לך מוקי רבא דאיירי ברבית על מנת להחזיר ואם תאמר דבפרק בתרא דמגילה (דף כו) וס' ד"ה רבי) תנא אין מוכרין צית הכנסת אלא על תנאי אימתי שירצה שיחזור דברי רבי מאיר ופריך בגמרא ולרבי מאיר היכי דיירי ציה הא הוה ליה רבית ומשני סבר לה כרבי יהודה דאמר דאחד ברבית מותר וי"ל לרבא איירי התם כגון שהתנו עמו שאם יפדו יתן השכר על שדר בו: ופוסקין

היכי משני (ו) יש לומר דמדאורייתא מודה רבא דבכד אחד ברבית פליגי אבל מדרבנן נראה לרבא דליכא למאן דשרי ורבי יהודה שרי הכא אפילו מדרבנן דמוכח בעובדא דמיתאי לך מוקי רבא דאיירי ברבית על מנת להחזיר ואם תאמר דבפרק בתרא דמגילה (דף כו) וס' ד"ה רבי) תנא אין מוכרין צית הכנסת אלא על תנאי אימתי שירצה שיחזור דברי רבי מאיר ופריך בגמרא ולרבי מאיר היכי דיירי ציה הא הוה ליה רבית ומשני סבר לה כרבי יהודה דאמר דאחד ברבית מותר וי"ל לרבא איירי התם כגון שהתנו עמו שאם יפדו יתן השכר על שדר בו: ופוסקין

היכי משני (ו) יש לומר דמדאורייתא מולה רבא דבכד אחד ברבית פליגי אבל מדרבנן נראה לרבא דליכא למאן דשרי ורבי יהודה שרי הכא אפילו מדרבנן דמוכח בעובדא דמיתאי לך מוקי רבא דאיירי ברבית על מנת להחזיר ואם תאמר דבפרק בתרא דמגילה (דף כו) וס' ד"ה רבי) תנא אין מוכרין צית הכנסת אלא על תנאי אימתי שירצה שיחזור דברי רבי מאיר ופריך בגמרא ולרבי מאיר היכי דיירי ציה הא הוה ליה רבית ומשני סבר לה כרבי יהודה דאמר דאחד ברבית מותר וי"ל לרבא איירי התם כגון שהתנו עמו שאם יפדו יתן השכר על שדר בו: ופוסקין

היכי משני (ו) יש לומר דמדאורייתא מולה רבא דבכד אחד ברבית פליגי אבל מדרבנן נראה לרבא דליכא למאן דשרי ורבי יהודה שרי הכא אפילו מדרבנן דמוכח בעובדא דמיתאי לך מוקי רבא דאיירי ברבית על מנת להחזיר ואם תאמר דבפרק בתרא דמגילה (דף כו) וס' ד"ה רבי) תנא אין מוכרין צית הכנסת אלא על תנאי אימתי שירצה שיחזור דברי רבי מאיר ופריך בגמרא ולרבי מאיר היכי דיירי ציה הא הוה ליה רבית ומשני סבר לה כרבי יהודה דאמר דאחד ברבית מותר וי"ל לרבא איירי התם כגון שהתנו עמו שאם יפדו יתן השכר על שדר בו: ופוסקין

י"א א מיי פ"י מהל' מלוה וליה הל' ו סמג לאוין קג' טו"ש ע"ד ס"ר קסג סע"א וטע"ב: ב ב טו"ש ע"ד ס"ר קסה סע"ו: כא ג מיי פ"ו מהל' מלוה הל' ד סמג לאוין קג' טו"ש ע"ד ס"ר קסד סע"ד וע"ש וספ"י קעב סע"א: כב ד טו"ש ע"ד ס"ר קעב סע"ה וכו"ל:

מוסף רש"י

ועשה לו שדהו מכר. שמשכן לו שדהו על אמת מנה וכתב לו אם לא אתן לך מנה מוקד ועד שלש שנים הרי היא שלך (ערכין לא). בזמן שהמוכר אוכל פירות. כל אותן שנים מותר. לוקח אוכל פירות אסור. שמא יגאלנה בתוך שלש ומנא שאכלם ברבית (סו). צד אחד ברבית. שאם יגאלנה היא רבית ואם לא לא היא רבית (סו).